

Hoezo dilemma's? Bezuinigen op de zorg was nog nooit zo eenvoudig

Posted on 19 juli 2025 by Wim Groot

Vorige week kwam de Stuurgroep Begrotingsruimte, een commissie van ambtenaren, met een advies, getiteld 'de toekomst begint nu', voor het financiële beleid in de nieuwe regeerperiode. Om het financieringstekort van de overheid en de staatsschuld niet te veel te laten oplopen, adviseren de ambtenaren om in een volgend kabinet 7 miljard euro op de overheidsuitgaven te besparen. Deze bezuinigingen zouden vooral gevonden moeten worden bij de kosten van de vergrijzing: de AOW en de gezondheidszorg.

De kosten van de sociale zekerheid en de zorg zijn nu twintig procent van het nationaal inkomen. Bij ongewijzigd beleid zal dit over tien jaar ruim een kwart zijn. Aan zorg geven we in 2030 naar verwachting 129 miljard euro uit, een toename van 14 miljard in vijf jaar tijd. Deze uitgavenstijging is net zo groot als de totale overheidsuitgaven voor de bouw van nieuwe woningen en de maatregelen om de klimaatverandering op te vangen bij elkaar opgeteld. Het is bijna drie keer zoveel als de extra uitgaven aan defensie in de komende vijf jaar.

De ambtenaren waarschuwen dat als niets wordt gedaan op termijn de vergrijzingskosten andere overheidsuitgaven, zoals die aan onderwijs, woningbouw, defensie en armoedebestrijding, zullen verdringen of zullen leiden tot hogere belastingen. Door verlaging van de vergrijzingskosten zou onder meer ruimte gecreëerd worden voor extra defensie-uitgaven om aan de NAVO-afspraken te voldoen.

Politieke zelfmoord

De vraag is of de politieke partijen, die nu allemaal druk bezig zijn met het schrijven van hun verkiezingsprogramma, naar het ambtelijk advies zullen luisteren. Waarschijnlijk niet. Voor de kiezer is de zorg een belangrijk verkiezingsthema. Uit een peiling van het tv-programma *Hart van Nederland* bleek vorige maand dat kiezers de gezondheidszorg het op twee na belangrijkste thema bij de verkiezingen vinden na het woningtekort en asiel en migratie. Voor kiezers van GroenLinks-PvdA, CDA, SP, DENK en NSC is gezondheidszorg zelfs het belangrijkste thema. Vooral de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van de zorg houdt kiezers bezig. Dan is het politieke zelfmoord om bezuinigingen op de zorg in het verkiezingsprogramma op te nemen. Bij de kabinetsformatie, als de verkiezingen achter de rug zijn, ligt dat natuurlijk anders. Toch zal ook een nieuw kabinet ermee rekening houden dat burgers hechten aan goede en toegankelijke zorg.

Om politici te helpen bij het vinden van bezuinigingen kwam het Ministerie van Financiën vorige week met een Ombuigingslijst. Deze lijst bevat een uitgebreid overzicht van mogelijke bezuinigingsmaatregelen. Hierbij kijken de ambtenaren van Financiën niet naar wat politiek haalbaar is, maar wat technisch uitvoerbaar is. De lijst bevat honderden maatregelen variërend van het afschaffen van het Koninklijk Huis (levert 61 miljoen euro op maar hiervoor moet wel de Grondwet worden aangepast) tot een verhoging van de bankenbelasting (0.001 procentpunt hogere belasting levert volgens de ambtenaren 20 miljoen euro op).

Verreweg de meeste pagina's besteden de ambtenaren aan het opsommen van mogelijke bezuinigingen op de zorg. Een kleine greep. Medisch specialisten in loondienst nemen, een favoriete bezuinigingsmaatregel voor linkse partijen, levert jaarlijks 190 miljoen euro op, maar kost eenmalig 2 miljard omdat de goodwill die medisch specialisten hebben betaald moet worden afgekocht. Dat zal dus niet gauw gebeuren. De maximumprijzen voor geneesmiddelen verlagen levert 105 miljoen

euro op. Een aantal spoedeisende hulpposten in ziekenhuizen sluiten kost eerst geld, maar levert uiteindelijk 135 miljoen euro per jaar op. Het afschaffen van de financiële blijf van waardering voor mantelzorgers bespaart 150 miljoen euro per jaar. Het schrappen van dagbesteding in verpleeghuizen, GGZ en gehandicapteninstellingen levert 480 miljoen op, terwijl met het schrappen van huishoudelijke hulp in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 460 miljoen per jaar kan worden bezuinigd.

In de lijst die de ambtenaren van Financiën hebben gemaakt, springt er echter één maatregel uit die heel veel geld bespaart: het schrappen van de voorgenomen verlaging van het eigen risico. Dit levert bijna 4,7 miljard euro per jaar op. Daarmee heb je dus in een klap een groot deel van de bezuiniging op de vergrijzingskosten gedekt.

Boekhoudkundige logica

Nu zullen oplettende lezers zeggen: hoe kan je nou besparen op iets dat nog niet is gerealiseerd. Het wetsvoorstel om het eigen risico te verlagen moet nog in de Tweede Kamer worden behandeld en zou op zijn vroegst in 2027 ingaan. In de boekhoudkundige logica in Den Haag telt dit echter als een bezuiniging. De stijging van de collectieve lasten door verhoging van de zorgpremie als het eigen risico wordt verlaagd is namelijk al in de meerjarenramingen van de overheid verwerkt. In deze berekeningen telt een verhoging van de zorgpremie als een verhoging van de collectieve uitgaven, terwijl het eigen risico niet tot de collectieve uitgaven hoort.

Meerdere malen heb ik op deze plek betoogd dat het verlagen van het eigen risico een slecht idee is. Er is weinig overtuigend bewijs dat mensen om financiële redenen noodzakelijke zorg mijden en van de verlaging van het eigen risico profiteren vooral mensen die dit helemaal niet nodig hebben.

Ongerichte maatregel

Dat vindt ook de Raad van State. Zij noemen in hun advies bij het wetsvoorstel de verlaging een ongerichte maatregel waarbij vooral kwetsbare groepen er op achteruit gaan. De Raad van State wijst hierbij onder andere op mensen met een laag inkomen die het eigen risico niet volledig opmaken. Door de verhoging van de zorgverzekeringspremie gaat deze groep er financieel op achteruit. Verlaging van het eigen risico biedt geen structurele verbetering van de financiële

toegankelijkheid van de zorg, aldus de Raad van State. Een verlaging van het eigen risico zal daarentegen wel de beschikbaarheid van zorg verminderen. Het leidt tot meer zorggebruik en daarmee tot langere wachtlijsten.

Het schrappen van de verlaging van het eigen risico levert een flinke bezuiniging op en het is ook nog eens goed voor financiële toegankelijkheid van de zorg voor kwetsbare groepen en voor de beschikbaarheid van zorg. Mijn advies aan een nieuw kabinet: meteen doen.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!